

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	34040
Nom	Prehistòria de l'art
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1005 - Grau d'Història	Facultat de Geografia i Història	4	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1005 - Grau d'Història	22 -	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
AURA TORTOSA, JOAN EMILI	296 - Prehistòria i Arqueologia

RESUM

Prehistòria de l'Art és una assignatura optativa que té com a objectiu proporcionar un panorama actualitzat de l'expressió gràfica i simbòlica de les societats prehistòriques. La seua arrancada coincideix amb els primers indicadors del que s'ha descrit com el pensament humà *modern* i dóna compte dels problemes que planteja el seu origen, les diferents modalitats d'expressió, els mètodes aplicats al seu estudi, l'evolució i la interpretació de l'art prehistòric, des de les societats caçadores i recol·lectores del Paleolític fins a les societats productores del Neolític.

La metodologia és fonamentalment arqueològica i es proposa interpretar-ne el significat i la funció contextualitzant les diferents formes d'expressió artística (parietal i mòble) o els diferents suports i tècniques (pintura, gravat, escultura i modelatge) d'acord amb corrents de recerca propis d'aquesta disciplina.

Els mètodes d'estudi i de documentació constitueixen altre punt d'interès, particularment relacionat amb la importància de valorar i conservar un patrimoni que, per naturalesa, és perible. Per proximitat històrica i geogràfica es presta una atenció especial a l'àmbit geogràfic europeu, particularment, a la península ibèrica.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

És recomanable tenir coneixements com a usuari dels programes informàtics més freqüents (tractament de textos, fulls de càlcul, presentacions, etc.), saber usar la plataforma d'Aula Virtual, saber buscar referències bibliogràfiques a la biblioteca de la Universitat de València.

COMPETÈNCIES

1005 - Grau d'Història

- Capacitat d'abstracció, anàlisi i síntesi
- Compromís amb el principi d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones
- Creativitat
- Aprenentatge autònom
- Sensibilitat envers temes mediambientals
- Capacitat d'identificar i utilitzar apropiadament fonts d'informació per a la investigació històrica
- Habilitat per a comentar, anotar o editar correctament textos i documents d'acord amb els canons crítics de la disciplina

RESULTATS DE L'APRENTATGE

- Comprendre i utilitzar els conceptes, mètodes i objectius d'aquesta disciplina.
- Conèixer la documentació arqueològica de l'expressió gràfica o simbòlica de les grans divisions de la Prehistòria antiga (Paleolític i Neolític).
- Reconeixement de les diferents modalitats d'art prehistòric: principals característiques, distribució espacial, cronologia, temàtica i teories sobre la seva significació.
- Coneixement i ús de la bibliografia específica sobre la matèria.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Presentació. Concepte d'art prehistòric

Límits i objectius de l'assignatura. Marc cronològic i cultural. Descobriment de l'art i context intel·lectual. Definició d'art. Art prehistòric, Antropologia i Art primitiu. Sobre l'origen i el sentit. Context i funció: l'art com a comunicació. Perspectives evolutives sobre l'origen de l'Art prehistòric.

2. El naixement de l'Art

Art i expressió simbòlica. material. Art i comportament humà modern. Dispersió geogràfica i temporal de les evidències: objectes no funcionals, temes no figuratius, ús de pigments, pràctiques funeràries. Objectes singulars: penjolls-ornats, escultures.

3. Suports i tècniques de l'Art Prehistòric

Modalitats conservades d'art prehistòric. Les tècniques: el gravat, la pintura, el relleu i el modelatge. Materials: pigments, estris i mitjans. La construcció de la figura: perspectiva, enquadrament, animació i ús de l'espai. Art i context.

4. Art Paleolític europeu

Art parietal: distribució, temàtica, caracterització i cronologia.
Art mobiliar: dispersió, temàtica, suports i cronologia. Sistemes de datació relativa i numèrica.
L'estil com a base d'ordenació cronològica i evolutiva.

5. Significació de l'Art Paleolític

Primer reconeixement i valoració. De l'art per l'art a la màgia-religió. Un sistema simbòlic: la visió estructuralista. Les interpretacions funcionalistes i eco-socials. Art i xamanisme. Últimes perspectives.

6. Evolució de l'Art Paleolític: Europa i península ibèrica

- a) Europa: regionalització i trets evolutius. L'Art Pre-magdalenià o antic. L'Art Magdalenià. Xarxes i territoris socials.
- b) Península Ibèrica: trets generals i àmbits regionals: àrea cantàbrica, interior peninsular, Portugal i àrea mediterrània.

7. Art Epipaleolític i Mesolític europeu

- Problemàtica, fases i regionalització. Suports i temes.
- a) El sud d'Europa: Art de tradició paleolítica: Art azilià, laborià, epigravetià i epimagdalenià..
 - b) El nord d'Europa: art mòbil mesolític
- Art de les societats caçadores i Arqueologia de la mort: un balanç diacrònic.

8. Art de les primeres societats productores neolítiques

- a) El Pròxim Orient: marc regional.
Antecedents: Art epipaleolític del Natufià.
Orígens i caracterització de l'art neolític: nous símbols.
Temes i suports. El món funerari
- b) Europa: marc regional

L'art neolític europeu: continuïtat o ruptura de la tradició mesolítica? Art neolític a l'Europa mediterrània.
El món funerari

9. Art de les primers societats productores de la Península Ibèrica

Continuïtat / Ruptura respecte a l'Art Paleolític-Epipaleolític / Mesolític Cronologia i Context: Art Macroesquemàtic: definició i distribució.

Art llevantí: problemàtica cronològica i característiques.

Art Esquemàtic: definició i distribució

Art i Megalítisme Art de societats productores i Arqueologia de la mort

10. Els sistemes de documentació de l'art prehistòric

El calc com a lectura. Diferents sistemes de documentació i la seva valoració. El tractament informàtic i la presentació dels resultats. Art i Patrimoni: conservació i difusió

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	30,00	100
Altres activitats	15,00	100
Pràctiques en aula	15,00	100
Elaboració de treballs en grup	10,00	0
Elaboració de treballs individuals	40,00	0
Estudi i treball autònom	40,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

A) Assistència a classes:

1) Classes teòriques (30 hores): a l'aula, el professor exposarà i explicarà aquells elements fonamentals que han de guiar l'estudiant en l'estudi i la comprensió dels temes, utilitzant els mitjans adequats (classe magistral, projecció d'imatges mitjançant presentacions Power point i/o vídeos). És fonamental que l'estudiant faci, prèviament a l'exposició del professor ia cada tema, una lectura d'aquell manual o d'aquells textos que s'hi indiquin.

2) Classes pràctiques (15 hores): Consistiran en diversos exercicis que tindran l'objectiu de reforçar la teoria i posar-la en pràctica sobre imatges de documentació arqueològica o sobre problemàtiques actuals que giren al voltant de l'art prehistòric.

3) Activitats complementàries (15 hores): els estudiants participaran a les activitats complementàries programades a aquest efecte per a l'assignatura (visites, excursions, conferències), realitzant les corresponents memòries i qüestionaris que s'indiquin i que seran lliurades segons el calendari que s'estableixi per a cada curs.

Els/les alumnes podran realitzar consultes durant les hores d'atenció que el professorat estableixi en relació amb aspectes i continguts de l'assignatura. Els horaris de tutoria s'indicaran a l'Aula Virtual i al tauler d'informació del Departament de Prehistòria, Arqueologia i Història Antiga (Edifici Departamental, despatx 212).

AVALUACIÓ

Primera convocatòria:

L'avaluació de la part teòrica de l'assignatura constituirà el 70% de la nota final.

Es valorarà el domini de l'esquema general d'evolució de l'Art prehistòric, la capacitat de relació i síntesi, i la precisió conceptual, així com la capacitat d'anàlisi i la claredat expositiva. Periòdicament es poden plantejar exercicis mitjançant una bibliografia i materials indicats.

Treballs pràctics: la seva qualificació serà un 20% de la nota final.

Activitats complementàries: suposaran un 10% de la nota final.

La nota final serà el còmput proporcional dels ítems anteriors. Però per aprovar l'assignatura caldrà assolir a cadascuna de les parts de l'assignatura una nota mínima de 5 punts sobre 10.

Segona convocatòria:

Els alumnes que no hagin superat alguna de les parts en primera convocatòria, tindran la possibilitat de fer un examen de la part teòrica en segona convocatòria, la puntuació dels quals equivaldrà al 70% de la nota final, així com recuperar la part pràctica a través d'una prova o treball conjunt de totes les pràctiques. Així mateix, se li proposarà un treball per a l'avaluació de la part de les activitats complementàries.

En cas de no superar alguna de les parts en primera convocatòria, havent superat la resta, les qualificacions de les parts superades es mantindran vigents per a tot el curs 2023-2024.

Els errors d'ortografia, sintaxi i/o expressió escrita puntuaran negativament en la qualificació. La seva acumulació pot suposar el suspens de l'assignatura.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- J. L. Sanchidrián. Manual de arte prehistórico. Ariel Prehistoria.
- M. Menéndez (coord), M. Mas, A. Mingo (2009) El arte en la Prehistoria. UNED-Madrid.
- E. Álvarez-Fernández, O. Rivero, A. Blanco (2020) Prehistoria de la Península ibérica. Universidad de Salamanca.

Complementàries

- D. Lewis-Willians. La Mente en la Caverna. Akal.
- D. Lewis-Willians. Dentro de la Mente Neolítica. Akal.
- M. Groenen. Sombra y luz en el arte paleolítico. Ariel Prehistoria
- A. Beltrán. Arte Prehistórico en la Península Ibérica. Diputación Provincial de Castelló.
- M. Menéndez, M. Martí, A. Mingo. El Arte en la Prehistoria. UNED
- M.S. Hernández & J. Soler (edts.). Arte prehistórico mediterráneo. Inst. Gil Albert, Alicante.
- Martínez Valle, R. (coord.) Arte rupestre en la Comunidad Valenciana. Generalitat Valenciana.